This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN

2639

Հրատարակութիւն «Փարոս» գրախանութի

(Ն. Մաթինեանի)

ԳԻՄԻՆՕՎ

ՄՏԱՒՈՐ ՋՕՐՔ եւ ՄԻԼԻՑԻԱ

Թարգմ. Ցար. Եսայեան.

ԹԻՖԼԻՍ
Տպարան «Հերմէս», Մադաթեան փող. տ. № 5.
1907 (248)

UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBR

Pimenov

Հրատարակութիւն «Փարոս» գրախանութի

Mshtakan zork ew militsia

ՊԻՄԷՆՕՎ

ՄՇՏԱԿԱՆ ԶՕՐՔ եւ ՄԻԼԻՑԻԱ

Թարգմ. Յար. Եսայեան.

ԳՐԱԴԱՐԱՆ
[illegible]
կարգաթիւ 2639

ԹԻՖԼԻՍ
Տպարան «Հերմէս», Մաղաթեան փող. տ. № 5.
1907 (248)

Grad
E.REN
937
BUHR

937
31.11.97

ՄՇՏԱԿԱՆ ԶՕՐՔ ԵՒ ՄԻԼԻՑԻԱ

Իւրաքանչիւր տէրութեան, իւրաքանչիւր երկրի հարկաւոր է պաշտպանութիւն։ Սա հարկաւոր է նրա՛ համար, որպէսզի բնակիչները կարողանան հանգիստ կերպով զբաղուել իրանց գործերով, համոզուած, որ նրանց վրայ յանկարծակի յարձակում չի գործիլ որև է դրացի զինուորական ուժեղ ժողովուրդ, չի խուժիլ իրանց կալուածքները, աւերելու արտերը, այրելու բնակարանները և կողոպտելու նրանց ամբողջ ստացուածքը։ Հին ժամանակներում առաւելապէս հարկաւոր էր պաշտպանութիւն։ Այն ժամանակներում որև է երկրի խաղաղ բնակիչները յաճախ ենթարկւում էին յանկարծակի յարձակման և արշաւանքի պատերազմասէր ուժեղ հարևանների կողմից, որոնք աւերում և կողոպտում էին նրանց։ Մինչև իսկ երկար ժամանակ, երբ այսպիսի արշաւանքները համարւում էին քաջագործութիւն և երբ կողոպտիչները հարուստ աւարով տուն էին դառնում, ամբողջ ազգաբնակութիւնը հանդիպում էր նրանց որպէս հերոսների, իսկ նրանց քաջութիւնները փառաբանւում էին ժողովրդական երգերում։ Խաղաղ բնակիչները, երկրագործները, շարունակ երկիւղ ունենալով իրանց կեանքի և ստացուածքի համար, վերջապէս պէտք է հոգ տանէին իրանց զերծ պահելու այդպիսի յարձակումներից, ուստի և հիմնեցին պահակախումբ։ Նրանք հրաւիրեցին կամաւորներին, տուին նրանց զէնք և յանձնարարեցին—պահպանել իրանց կալուածքները և յետ մղել թշնամու յարձակումները, իսկ դրա փոխարէն կամաւորներին խնա-

մում էին. բնակիչները իրանց աշխատանքով։ Հէնց սա էր սկզբնական զօրքը, որ պէտք է ծառայէր խաղաղ բնակիչներին պաշտպանելուն։

Հին Ռուսիայում այսպիսի զօրքի դեր էր կատարում իշխանական պահակախումբը (княжеская дружина), բայց նա ծառայում էր ոչ միայն պաշտպանութեան համար, այլև յարձակումներ գործելու և իշխանների զուարճութեան համար։ Իշխանները ծառայեցնում էին դրուժինային, թէև իրանք չէին սննդում նրան, այլ ժողովուրդը, որովհետև դրուժինայի պահպանման համար հարկ էր ժողովւում ժողովրդից։ Բայց և այնպէս իշխանները դրուժինայի վրայ նայում էին ինչպէս իրանց սեպհական զօրքի վրայ և պատերազմի էին ուղարկում, երբ ցանկանում էին։ Եւ եթէ թշնամին շատ ուժեղ էր և միայն դրուժինան չէր կարող նրան յաղթել, այն ժամանակ հրաւիրւում էր ժողովրդական զօրախումբ (ополченіе). սակայն վերջինս կազմւում էր միայն ժողովրդի համաձայնութեամբ։ Այն դէպքերում, երբ ժողովուրդը սիրում էր իր իշխանին, դա չէր հանդիպում դժուարութիւնների. ժողովուրդը լսում էր իշխանի կոչը և հետևում նրան։ Իսկ եթէ իշխանը չէր սիրւում ժողովրդից, այն ժամանակ նրան չէր յաջողւում ժողովել կարևոր թւով զօրք։

Պահակախմբի մէջ մտնելը և դուրս գալը ազատ էր և ուժով չէր կարելի որև է մէկին պահել նրանում։ Կամաւորները պայման էին կապում իշխանի հետ և ի հարկէ վերջինս էլ նրանց շնորհումներ էր անում, նրանց հետ բաժանում էր պատերազմների ժամանակ ձեռք գցած աւարը, այսպիսով աշխատելով նրանց կապել իր հետ, ուստի իշխանի և պահակախմբի մէջ գոյութիւն ունէր սերտ կապ։ Պայմանը ձեռնտու էր լինում ինչպէս մէկ, նոյնպէս և միւս կողմի համար։ Բայց նա մնում էր ազատ։ Բացի դրուժինային, որ առաւե-

չապէս իշխանական զօրք էր, և բացի ժողովրդազօրքից (ополченіе), որ կազմւում էր միայն կարևոր դէպքում, հին Ռուսիայում կային նաև վարձկան զօրքեր, որոնք կազմւում էին այն ժամանակի Ռուսիայում ապրող զանազան ցեղերից։

Բոլոր այս զօրքերի գլխաւոր խնդիրն էր — խաղաղ բնակիչներին պաշտպանել արտաքին թշնամիների յարձակումներից։ Բայց հետզհետէ այս նպատակը երկրորդական դարձաւ, և իշխանները սկսեցին աւելի յաճախ զօրքը ծառայեցնել իրանց անձնական նպատակների, նուաճումների և ասպատակութիւնների համար, առաւել ևս իրանց սեպհական հզօրութիւնը ամրացնելու։ Նրանցից աւելի պատուասէրները արշաւանքներ էին կազմակերպում զինւորական հռչակ վաստակելու համար. միւսներին հրապուրում էր հարուստ աւարը և նրանք իրանց դրուժինայով կամ վարձկան զօրքով ձեռնարկում էին յարձակումներ և պատերազմներ։ Այսպիսով իշխանները աստիճանաբար սովորում էին նայել զօրքի վրայ ոչ իբրև ժողովրդականի, այլ ինչպէս իրանց սեպհական ստացւածքի վրայ, որին նրանք կարող էին ծառայեցնել ըստ իրանց հայեցողութեան։ Այս համոզմունքը հետզհետէ աւելի էր ամրապնդւում և իշխանները իրանց զօրքից պահանջում էին անպայման հպատակութիւն, սաստիկ պատժելով ըմբոստներին։

Այն ինչ ժողովուրդը շարունակում էր նայել զօրքի վրայ, ինչպէս իր պաշտպանի վրա, ուստի և յօժարութեամբ փող էր տալիս նրան պահելու համար։ Ի հարկէ, զօրքը պիտի լինէր ժողովրդի բարեկամը և հայրենիքի պաշտպանութիւնը։ Բայց ինչպէս բոլոր պետութիւններում, որտեղ աստիճանաբար կազմակերպւեց մշտական զօրք, պետերը, իշխանները և արքաները սկսեցին նրան ծառայեցնել իրանց անձի համար և իրանց քմահաճոյքի համեմատ։ Կամաց կամաց զօրքն

էլ մոռացաւ իր սկզբնական նշանակութիւնը՝ ծառայել
ժողովրդին, և սկսեց ծառայել պետերին. Նա դադա-
րեց ժողովրդական զօրք լինելուց։ Զինուորական ծառա-
յութեան մէջ մտած նորընտիր զինուորին ոչ միայն
սովորեցնում էին զէնք գործածել, այլ և աշխատում
էին նրա մէջ ներշնչել անպայման և լիովին հնազան-
դութիւն իշխանութեան իւրաքանչիւր հրամանին։ Նը-
րան կապում էին երդումով, որը պարտաւորեցնում էր
սեպհական կամքից բացարձակ հրաժարում և անպայ-
ման հպատակութիւն։ Այն րոպէից, երբ նա հագնում
էր զինուորի զգեստը, կտրւում էր նրա կապը ժողո-
վրդի հետ, որի միջից ինքը ելած էր, և այն, ինչ որ
մօտ էր ժողովրդին, դադարում էր նրան մօտ լինե-
լուց։ Եւ այս խորթութիւնը հասաւ այն աստիճանի, որ
զինուորը առանց մտածելու, առանց դիմադարձութեան
կատարում էր հրամանը նոյն իսկ այն ժամանակ, երբ
այդ հրամանը կործանարար էր իրան մօտիկ մարդկանց
համար։

Հէնց միայն սա էլ հարկաւոր էր երկրի տէրերին։
Ժողովրդի հետ իր կապը կտրած զինուորներից բաղ-
կացած զօրքը արդէն չէր կարող լինել ժողովրդի պաշտ-
պանը, այլ միայն տէրերի պահապանն էր։ Պատահում
էր յաճախ, որ ժողովրդի և իր կառավարիչների—իշ-
խանների, թագաւորների ցանկութիւնները տարբեր-
ւում էին։ Սակայն, եթէ թագաւորը ուզենար որևէ
բանի համար պատերազմել, նա կարող էր իր հպա-
տակների ցանկութեանը չը համակերպուել։ Նա ունէր
զօրք, որին երդումով պարտաւորեցրել էր անտրտունջ
հպատակուել, և թէպէտ այս զօրքը պահւում էր ժողո-
վրդի աշխատած փողերով, բայց նա հնազանդւում էր
ոչ թէ ժողովրդին, այլ թագաւորին և թագաւորը կա-
րող էր նրան պատերազմ ուղարկել, երբ ցանկանար,
և մինչև անգամ հակառակ ժողովրդի ցանկութեան

կամքի։ Եւ եթէ ժողովուրդը սկսում էր տրտնջալ, անբաւական կառավարիչներից, յուզուել, և համարձակվէր բարձր արտայայտել իր դժգոհութիւնը, այն ժամանակ հէնց այդ՝ ժողովրդի հաշւով ապրող՝ զօրքը մեծաւորի հրամանով գնում էր խաղաղեցնելու դժգոհներին, և մոռանալով այն, որ իր առաջ գտնւում են հէնց իր եղբայրները, նրանց հետ վարւում էր ինչպէս թշնամիների հետ, հալածում էր նրանց։

Ահա թէ ինչու զօրքը դադարեց ժողովրդի բարեկամը, նրա պաշտպանը լինելուց։

Բայց արդեօք ամեն տեղ այսպէ՞ս եղաւ։ Այո՛, ամեն երկրում, ամեն պետութեան մէջ, որտեղ զօրքը մոռանալով իր անմիջական և գլխաւոր պարտականութիւնը—այսինքն՝ ծառայել ժողովրդին, պաշտպանել նրան;—ծառայում էր պետերին, սրանց նպատակներին ու օգտին, և անտրտունջ կատարում էր նրանց հրամանները, չը քննադատելով, թէ նրանք լաւ են թէ վատ։ Ամենուրեք, որտեղ զօրքը թագաւորի պատուարն էր, ժողովուրդը երկար և ծանր տանջւել է և միայն արիւնահեղ կռւից յետոյ նա կարողացել է մի քանի երկրներում ազատութիւն ձեռք բերել և ստիպել է պետերին լսել ժողովրդի ձայնը և հակառակ չերթալ նրա կամքին։ Այսպէս է եղել գերմանացոց, ֆրանսիացոց, իտալացոց և այլ ազգերի մօտ։ Թագաւորները իրանց տրամադրութեան ներքոյ ունենալով հնազանդ զօրք, չէին վախենում ոչ ժողովրդի դժգոհութիւնից և ոչ զայրոյթից։ Նա պատրաստի պատասխան ունէր ժողովրդի բոլոր պահանջներին—գնդակ և սուին։ Եւ ժողովուրդը շատ արիւն թափեց, մինչև որ նա յաղթահարեց այդ ահռելի ոյժը։

Անգլիացիները չունեն և չեն ունեցել մշտական զօրք, ուստի և անգլիացիները վաղուց արդէն օգտւում են այն ազատութիւններով, որոնք այժմ միայն խոս-

տացված են ռուս ժողովրդին Արքայական մանիֆեստով։ Երբ անգլիացիները ցանկացան ազատ լինել և այդ պահանջեցին իրանց Թագաւորից, այն ժամանակ Թագաւորը չունենալով իր տրամադրութեան ներքոյ հնազանդ զօրք, որին հրամայէր գնդակահարել անհնազանդ հպատակներին, ստիպուած եղաւ զիջել նրանց և ակամայից համաձայնուել նրանց պահանջների հետ։ Եւ թէպէտ յետոյ անգլիական Թագաւորները շատ անգամ փորձեցին ժողովուրդից խլել այն, ինչ արդէն տրուած էր, բայց այդ բանը երբէք չէր յաջողւում։

Այսպէս ուրեմն, զօրքը՝ ժողովրդի բարեկամը լինելու փոխարէն կարող է դառնալ նրա թշնամին, եթէ մոռանայ այն կապը, որը գոյութիւն ունի իր և ժողովրդի մէջ, եթէ մոռանայ այն, որ ինքը պիտի ծառայէ ժողովրդին, որը նրան պահում էր իր աշխատած փողերով։

Պաշտպանելով ժողովրդին, պաշտպանելով հայրենիքը արտաքին թշնամիներից, զօրքը իհարկէ կը լինի ժողովրդի բարեկամը։ Այնտեղ, որտեղ ժողովրդի և նրա միջև պահպանւում է սերտ կապ, զօրքը ծառայում է ժողովրդին և կարող է համարուել ժողովրդական զօրք։

Բոլոր տէրութիւնները մեծ փողեր են վատնում մշտական զօրքի պահպանութեան վրայ։ Ամեն տեղ գոյութիւն ունի պարտաւորական զինուորական ծառայութիւն, բացառութամբ Անգլիայի և Հիւսիս-Ամերիկեան Միացեալ Նահանգների։ Անգլիացոց զօրքը վարձկան է. այնտեղ իւրաքանչիւր ցանկացող կարող է դառնալ զինուոր, բայց դրա համար չի կարելի ոչոքի ստիպել։ Անգլիական պետութիւնը իրաւունք չունի ժողովրդի միջից մարդկանց վերցնել իր զօրքի համար և չի կարող զօրքը տրամադրել իր քմահաճոյքին կամ ժողովրդի կամքին հակառակ։ Ամեն տարի անգլիական

պարլամէնտը կամ ժողովրդի ներկայացուցիչների ժողովը սահմանում է անգլիական մշտական զօրքի կազմը։ Եթէ պարլամէնտը իր համաձայնութիւնը չը տայ այդ զօրքը պահպանելուն, այն ժամանակ զօրքը կարձակուի, ուստի և Անգլիայում զօրքը ամբողջապէս կախում ունի ժողովրդի կամքից։

Քանի որ Անգլիայում մշտական զօրքը քիչ է, և եղածն էլ բաժանուած է առաւելապէս մի քանի գլխաւոր քաղաքներին, ուստի ընդհանրապէս զինուորական զգեստները շատ քիչ են աչքի ընկնում անգլիական քաղաքների փողոցներում։ Նոյնպէս պիտի նկատել, որ անգլիական զինուորները իրաւունք չունեն զէնքը կրել, եթէ միայն չեն գտնւում պաշտօնական պարտականութիւնները կատարելու միջոցին։ Օրինակ, զբօսանքի գնալով, զինուորը չը պէտք է վերցնէ իր հետ զէնքը, իր հետ չը պէտք է ունենայ ոչ սուրը, ոչ սուինը, և ոչ էլ նոյնիսկ կարճլիկ սուսերը. իսկ սպաները, գեներալները միայն ծառայութեան միջոցին են կրում զինուորական հագուստը, իսկ սովորաբար նրանք լինում են քաղաքացիական շորերով։

Ուրեմն Անգլիայում զինուորագրութիւն գոյութիւն չունի. զօրքի մէջ մտնում են յօժար կամքով։

Իւրաքանչիւր ոք, որ ցանկանում է զինուորական ծառայութեան մտնել, ներկայանում է գլխաւոր կամ տեղական զինուորական շտաբին և գրւում է զինուոր։ Սակայն, նա այդ կարող է կատարել նաև պոստի գրասենեակի միջոցով, որը Անգլիայի իւրաքանչիւր գիւղում և շէնում գտնւում է։ Զօրքի մէջ մտնել ցանկացողը պոստատանը վերցնում է բլանկ խնդրի համար և նրա վրայ նշանակում է իր ցանկացած զօրամասը, այսինքն—կամ հետևակ կամ նաւատորմիղ, կամ հեծելազօր և կամ ռմբաձիգ։ Բացի այդ նա պիտի գրէ իր

հասակը և այլ յատկանիշներ։ Ստորագրելով այս խընդիրը, նա պոստով ուղարկում է շտաբ, որտեղից և ստանում է պատասխան, թէ երբ պէտք է նա ներկայանայ քննութեան։ Եթէ հարկաւոր են զինւորներ, և ներկայացած անձը համապատասխան է, նրան ընդունում են զօրքի մէջ, իսկ հակառակ դէպքում յետ են ուղարկում։

Հին ժամանակներում, ճիշտ է, Անգլիայում դիմում էին զանազան խորամանկութիւնների՝ դէպի զինւորական ծառայութիւն գրաւելու համար.—արբեցնում էին և խաբելով կորզում էին համաձայնութիւն՝ զինւոր դառնալու։ Վաղուց արդէն այդպիսի միջոցների չեն դիմում. ընդ սմին անգլիական դատարանը սաստիկ պատժում է այսպիսի խաբէութեան համար։ Խաբելու էլ կարիք չը կայ, քանի որ միշտ կան մարդիկ, կամ կարիքից ստիպւածներ կամ թէ այնպիսիները, որոնք զինւորականութիւնը գերադասում են ուրիշ գործից։ Սակայն, զինւորական ծառայութեան մտածը սկզբում կապուած չէ համարւում և երեք ամսի ընթացքում կարող է թողնել բանակը, եթէ զղջայ ծառայելը, միայն նա պէտք է վճարէ այսպէս կոչւած փրկանք, մօտ 100 ռուբլի։ Երեք ամսից յետոյ եթէ զինւորը մնայ ծառայելու, նա պէտք է մնայ զօրքի մէջ 5--7 տարի, և պահեստի զօրքի մէջն էլ կը գրւի մօտ 5 տարի։

Գտնւելով բանակի մէջ, զինւորը ստանում է ռոճիկ օրական մօտ 50 կոպէկ, ամեն ինչ պատրաստ, ապա զօրքից դուրս գալով նա ստանում է իւրաքանչիւր ծառայած տարու համար յաւելեալ մօտ 30 ռուբ.։ Եթէ ծառայութեան ժամանակ զինւորը կատարում է որև է աւելորդ աշխատանքներ, օրինակ, աշխատում է արհեստանոցներում կամ ծառայում է սպային (денщикъ), այն ժամանակ նա ստանում է յաւելեալ վարձատրութիւն։

Անգլիայում զինուորները ապրում են համեմատաբար լաւ։ Նրանք ստանում են լաւ կերակուր, ունեն մաքուր ընդարձակ բնակարան և բացի այդ, ստանում են ռոճիկ։ Նրանց հագուստը սոյնպէս միշտ լաւ է և յարմար։ Բայց չը նայած այս ամենին անգլիացիները շատ դժկամօրէն են մտնում զինուոր և բանուորը այն ժամանակ է միայն զօրքի մէջ գրւում, երբ նրան ընկճում է ծանր կարիքը։

Անգլիայում բացի փոքրաթիւ մշտական զօրքից կան նաև օժանդակ զօրքեր—կամաւորներ և միլիցիա։ Միլիցիա կոչւում է այն զօրքը, որը կազմակերպւում է միայն պատերազմի միջոցին։ Խաղաղ ժամանակ ծառայութեան մէջ մնում են միայն միլիցիայի փոքրիկ կադրաները։ Այսպիսի զօրք գոյութիւն ունի Հիւսիսային Ամերիկայում։ Անգլիայում նրանք պարտաւորւում են նրա մէջ ծառայել վեց տարի, այսինքն, ծառայութեան մէջ նրանք գտնւում են միայն 2 տարի, իսկ չորս տարին գտնւում են պահեստում։ Միլիցիան էլ լրացւում է վարձու զինուորագրութեամբ։

Կամաւորներ կամ վօլօնտեօրներ հրաւիրւում են այն ժամանակ, երբ Անգլիան կարիք ունի պաշտպանւելու։ Նրանք ծառայութեան են մտնում զինուորական հրամանատարի հետ համաձայնութիւն կապելով և միշտ կարող են հեռանալ բանակից, բայց թէ պարտաւոր են այդ մասին նախազգուշացնել հրամանատարին երկու շաբաթ առաջ։ Կամաւոր զօրքը Անգլիային շատ անգամ է պիտանի եղել։ Ազատ մարդիկ յօժար կամքով գնալով իրանց հայրենիքը պաշտպանելու, ի հարկէ նրան կարող են մեծ օգուտ տալ, եթէ միայն նրանք լաւ են վարժւած և ունեն լաւ ղեկավարներ։ Անգլիացի կամաւորները նպաստեցին անգլիական զօրքի կազմի մէջ շատ բարեփոխումներ մտցնելուն և զինուորութեանը,

Ամերիկական միլիցիայի ստորին աստիճանաւորները իրանք են ընտրում իրանց օֆիցէրներին մինչև կապիտանի աստիճանը, իսկ շտաբ-օֆիցէրներին ընտրում են օֆիցէրները։ Միլիցիօնէրները կազմելով ուրոյն զօրաբանակի խմբեր, ռոճիկ ստանում են միայն այն ժամանակ, երբ նրանք մասնակցում են պատերազմի։ Իսկ մշտական զօրքը, (ընդամէնը 30,000), որը ցրուած է Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների ընդարձակ տարածութեան վրայ, բաղկացած է միմիայն կամաւոր վարձուած զինուորներից։ Նրանցից իւրաքանչիւրին ռոճիկ է տրւում ամսական մօտ 30 ռուբլի, ամեն ինչ պատրաստի։ Ամերիկայի զինուորը կերակրւում է լաւ, ունի լաւ բնակարան և երբէք իր վրայ չէ կրում ոչ մի ծանրութիւն։ Զինուորական ծառայութեան մէջ գտնւելով նա իրան համարում է նոյնպիսի ազատ և հաւասարաիրաւունք քաղաքացի, երբէք չէ ցոյց տալիս իր մեծաւորին ստրկական հնազանդութիւն, և ոչ մի ամերիկացի զօրապետ չի էլ մտածիլ իր զինուորներից պահանջել այդ բանը։ Բայց սա երբէք չի խանգարում ամերիկայի զինուորներին իրանց հայրենիքի համար կռւել քաջօրէն և անձնուրաց կերպով, երբ դա կարևոր է և դեռ երբէք, ոչ մի պատերազմում ամերիկացիները իրանց չեն խայտառակել։ Ամերիկայի զինուորը շատ կը զարմանայ, եթէ նրան ասեն, որ չը պիտի դատողութիւն անէ, այլ միայն հնազանդւի, ինչ տեսակի էլ որ հրամաններ տան նրան.—ընդհակառակն, ինչպէս զօրքի մէջ, այնպէս նրանից դուրս նա մնում է նոյն կենդանի մարդը, ոչ թէ անբան և անհոգի մեքենայ, և կռուելու գնալով նա գիտակցում է, թէ ինչի համար է կռւում.—պաշտպանելով իր հայրենիքը, ամերիկայի զինուորը պաշտպանում է և իր ազատութիւն, իր սեպհական բարեկեցութիւնը, իր իրաւունքը՝